

■ УДК 023(477.86); 351.852

**Г. І. Пристай**, завідувач відділу літератури з мистецтва, Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка, здобувач, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Івано-Франківськ

### **БИБЛИОТЕКА У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА КРАЮ: РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Наведені приклади досліджень, здійснених відділом літератури з мистецтва Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка протягом 2014–2015 рр. Подані конкретні рекомендації щодо поліпшення бібліотекою комунікаційної репрезентації інформаційних ресурсів з питань культури та мистецтва регіону.

**Ключові слова:** працівники закладів культури, обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка, відділ літератури з мистецтва, соціологічні дослідження, методи дослідження, анкетування.

**Г. И. Пристай**, заведующая отделом литературы по искусству, Ивано-Франковская областная универсальная научная библиотека им. И. Франко, соискатель, Киевский национальный университет культуры и искусств, г. Ивано-Франковск

### **БИБЛИОТЕКА В ФОРМИРОВАНИИ КУЛЬТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕННОЙ СРЕДЫ КРАЯ: РЕЗУЛЬТАТЫ СОЦИОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ**

Приведены примеры исследований, осуществленных отделом литературы по искусству Ивано-Франковской областной универсальной научной библиотеки им. И. Франко в течение 2014–2015 гг. Представлены конкретные рекомендации по улучшению библиотекой коммуникационной репрезентации информационных ресурсов по вопросам культуры и искусства региона.

**Ключевые слова:** работники учреждений культуры, областная универсальная научная библиотека им. И. Франко, отдел литературы по искусству, социологические исследования, методы исследования, анкетирование.

**H. I. Prystai**, Head of the Department of Art Literature, Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko, external doctoral candidate, Kyiv National University of Culture and Arts, Ivano-Frankivsk

### **LIBRARY IN SHAPING THE CULTURAL AND ARTISTIC ENVIRONMENT OF THE REGION: THE RESULTS OF SOCIOLOGICAL STUDIES**

The article provides the case studies and examples conducted by the Department of Art Literature of the Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko during 2014-2015. Concrete recommendations on improving the communication representation of the information resources on culture and arts of the region by the library are given.

**Key words:** staff of cultural institutions, Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko, Department of Art Literature, sociological research, research methods, questionnaires.

**Постановка проблеми.** Ефективна репрезентація культурно-мистецького надбання регіону здійснюється на основі генерування та надання бібліотеками комплексу інформаційних продуктів і послуг. Сервісну функцію бібліотеки можна успішно реалізувати лише за умов встановлення постійного зворотного зв'язку з користувачем, системного відстеження його задоволеності рівнем бібліотечно-інформаційного обслуговування.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Початок XXI ст. характеризується численними теоретичними та прикладними дослідженнями, спрямованими на вдосконалення системи інформаційного забезпечення різних категорій споживачів інформації. Серед праць важливе місце посідають методичні матеріали, розроблені фахівцями НПБУ з метою надання допомоги щодо організації та проведення соціологічних досліджень у бібліотеках України. Це зокрема методичні поради «Організація роботи соціологічної служби в обласних бібліотеках», «Організація соціологічних досліджень у бібліотеках», укладачами яких стали співробітники НПБУ, серед них — Т. Богуш [3, с. 32–46], Л. Петрова [11, с. 12–14], Ю. Зборовський [10], В. Студенкова [10], І. Цурина [18, с. 105–110].

У контексті дослідження вагомими є наукові праці: О. Башун [2, с. 22–28], О. Грози [1, с. 86–91], Л. Любаренко [5, с. 9–13], О. Масгіпан [6, с. 51–57], Т. Новальської [17, с. 6], Т. Швачки [15], А. Ручки [13, с. 22–25], В. Савіної [14, с. 88–94], В. Кисельової [4, с. 66–70], О. Михайлової [4, с. 66–70], І. Луньової [16], В. Ракитянської [12, с. 110–117]. Історичні аспекти у вивченні бібліотечного читачезнавства проаналізувала Т. Новальська [9].

У розгляді діяльності бібліотек важливе значення мають збірники наукових праць НБУВ, у яких висвітлено напрями діяльності бібліотек у формуванні єдиного наукового інформаційного простору України, досліджено історико-культурні фонди бібліотек, роль та значення біографічної інформації в сучасному освітньому, науковому, культурно-інформаційному просторі [7; 8].

**Мета статті** — розкрити діяльність бібліотеки в культурно-мистецькому середовищі краю за результатами соціологічних досліджень.

Відповідно до мети поставлено такі завдання:

- визначити діяльність відділу мистецтва з точки зору користувачів;
- проаналізувати читацькі інтереси до видань мистецької тематики;

- вивчити думки та пропозиції партнерів — працівників закладів культури;
- окреслити пропозиції щодо видавничої та соціокультурної діяльності відділу літератури з мистецтва.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Важливим комунікаційним засобом налагодження зворотного зв'язку з користувачем є соціологічні дослідження, спрямовані на вивчення інформаційних потреб (ІП) користувачів, визначення резервів підвищення якості бібліотечно-інформаційного обслуговування.

ОУНБ України здійснили соціологічні дослідження, тематика яких охоплювала такі проблеми:

- публічні бібліотеки: сучасні принципи існування в умовах оновлення суспільства;
- вплив бібліотек на соціокультурний та інформаційний простір як окремих регіонів, так і України загалом;
- діяльність бібліотек, спрямована на допомогу незахищеним верствам населення;
- роль бібліотеки в дослідженнях місцевої історії;
- стан забезпечення сільського населення України бібліотечним обслуговуванням;
- соціальні функції публічних бібліотек у період трансформації суспільства.

Самостійні проекти здійснили такі ОУНБ України, як Львівська, Тернопільська, Чернівецька, Вінницька, Полтавська, Рівненська. У 2007 р. Національна парламентська бібліотека України провела всеукраїнське дослідження «Публічні бібліотеки України в контексті соціокультурного простору регіону», активну участь у якому взяла ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Було здійснено збір даних у ХДНБ, разом з Харківською ОУНБ — у базових бібліотеках області. Крім того, оброблено матеріали бібліотек Дніпропетровської, Луганської, Полтавської, Сумської областей, які традиційно належать до сфери методичного впливу ХДНБ. Зазначимо, що це надало численний фактичний матеріал стосовно діяльності базових бібліотек, зокрема щодо сучасних соціальних функцій, притаманних публічним бібліотекам, їх пріоритетності й модернізації. Важливо зазначити, що більшість респондентів позиціювала бібліотеку як важливий соціокультурний заклад регіону. Бібліотечні працівники як пріоритетні назвали культурну, культурологічну, культурно-масову і масову функції. Їх виконання, як уважають респонденти, допомагає реалізувати культурні потреби особистості і різних соціальних груп.

Більше презентовані, на нашу думку, за останні роки є соціологічні дослідження Волинської обласної універсальної наукової бібліотеки

ім. І. Франка, зокрема «Роль бібліотеки в житті сільської громади», «Українська книга: сьогодення та перспективи». Серед цих проєктів — дослідження відділу літератури з мистецтва Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка. Донині жодна з обласних бібліотек не порушувала означеної проблематики. Тематика цих досліджень характеризується новизною. Так, неординарним типом соціологічного дослідження стало баскет-опитування «Банк ідей користувачів «Простір думок і пропозицій»», здійснене з липня по листопад 2014 р. відділом літератури з мистецтва ОУНБ ім. І. Франка. Особливість цього типу дослідження — відсутність спеціально розробленої анкети, що надало респондентам можливості вільно висловлювати свою думку. Це була перша спроба дослідження з метою вивчення ступеня задоволеності користувачів рівнем інформаційного обслуговування у відділі літератури з мистецтва ОУНБ ім. І. Франка. Ідеї та пропозиції користувачів, висловлені під час опитувань, зафіксовані як в електронному, так і в рукописному форматах. Їх аналіз дозволив дійти висновків про якість укомплектованості фонду, дієвість проведених відділом літератури з мистецтва акцій, масових заходів, мистецьких проєктів, ефективність роботи клубів за інтересами. Емпіричною базою для узагальнення результатів дослідження є скановані копії відгуків респондентів, котрі погодилися на їх публікацію.

На організаційному етапі дослідження окреслено такі завдання: вивчити думку респондентів щодо якості послуг та продукції відділу; виявити ті технологічні процеси роботи, які потребують удосконалення; визначити резерви щодо розширення номенклатури послуг відповідно до потреб користувачів. Учасниками дослідження стали 75 респондентів (48 спеціалістів, 15 студентів, 12 учнів).

Баскет-опитування «Простір думок і пропозицій» дозволило виявити достатньо високий рівень якості задоволення запитів користувачів на документи з питань мистецтва. Особливо респонденти оцінили видавничу продукцію відділу, зокрема ті типи інформаційних видань, які висвітлюють цікаві культурно-мистецькі події краю («Гості літературно-мистецької вітальні», «Митцям-ювілярам присвячується», «Іти вперед, зберігаючи традиції», буклети листівок зі світлинами художніх робіт митців). Проведені працівниками відділу літератури з мистецтва масові заходи визнані такими, що організовані на високому професійному рівні. Висловлені в процесі баскет-опитування думки та пропозиції реципієнтів враховані під час планування роботи відділу. Результатом стали рекомендації, частина яких уже виконана. Перший етап їх реалізації — створення відділом у 2015 р. БД «Майстри Прикарпаття».

У 2015 р. відділ літератури з мистецтва ОУНБ ім. І. Франка серед працівників мистецьких закладів м. Івано-Франківськ проводив

соціологічне опитування «Діяльність відділу літератури з мистецтва з погляду партнерів — працівників закладів культури».

Першочерговим завданням відділу літератури з мистецтва (далі — ВЛМ) ОУНБ ім. І. Франка є перманентний пошук способів удосконалення роботи. Один з ефективних засобів — використання маркетингових досліджень, які дозволяють визначити рівень та якість бібліотечного обслуговування відповідно до очікувань та вимог сучасних користувачів.

З моменту свого заснування в 1997 р. відділ літератури з мистецтва (ВЛМ) ОУНБ ім. І. Франка співпрацює з різними установами культури. Як відомо, розбудова ефективного партнерства потребує постійного розвитку взаємовигідних відносин. Тому у 2015 р. працівники відділу організували соціологічне дослідження з метою з'ясування відповідності фондів ВЛМ ОУНБ ім. І. Франка сучасним запитам працівників закладів культури та стану їх задоволеності послугами, які надає відділ.

Об'єктом дослідження були працівники закладів культури та фонд відділу літератури з мистецтва, предметом — читацькі потреби працівників закладів культури та ступінь їх задоволеності документально-інформаційними ресурсами і сервісами ВЛМ ОУНБ ім. І. Франка, їх думки, оцінки, пропозиції; відповідність фонду та послуг ВЛМ ОУНБ ім. І. Франка запитам і очікуванням користувачів.

Серед основних завдань дослідження:

- визначити інформаційні потреби, мотиви, причини звернень респондентів до фондів ВЛМ ОУНБ ім. І. Франка;
- установити відповідність укомплектованості фонду ВЛМ ОУНБ ім. І. Франка читацьким вимогам;
- розробити комплекс заходів щодо забезпечення відповідності фонду відділу інформаційним запитам користувачів.

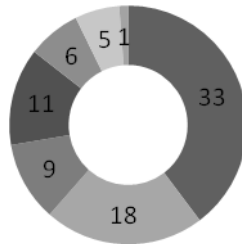
Учасниками дослідження були працівники таких закладів культури м. Івано-Франківськ: Музей мистецтв Прикарпаття; Івано-Франківський краєзнавчий музей; Івано-Франківська обласна філармонія; Національний академічний гуцульський ансамбль пісні і танцю «Гуцулія»; академічний обласний музично-драматичний театр ім. І. Франка; театр фольклору, народних свят і видовищ; Народний дім № 1; Літературний музей Прикарпаття; історико-меморіальний музей ім. Олекси Довбуша; центр патріотичного виховання ім. С. Бандери.

У процесі дослідження опитано 50 респондентів, серед яких — 37 жінок і 13 чоловіків. Переважна більшість опитаних мають вищу освіту (44). Середній вік респондентів — 40 років.

У результаті опитування з'ясувалося, що більшість респондентів (24 особи) відвідують бібліотеку кілька разів на рік, щомісяця — 10, щотижня — 5, інші варіанти — 11 (двічі на місяць (2), нечасто (3),

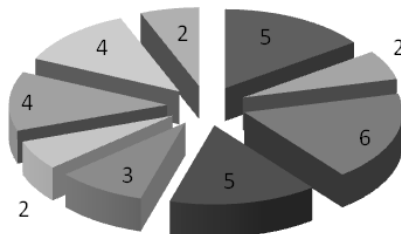
коли є потреба (3), у разі потреби значно частіше (1), не відвідувала багато років (1), не відвідує (1)).

Аналіз відповідей респондентів на запитання анкети «Що спонукає Вас відвідувати відділ літератури з мистецтва?» дозволив з'ясувати, що більшість респондентів приваблює можливість отримати в бібліотеці необхідну інформацію (33) та поспілкуватися із цікавими людьми (18). Комфортні умови для проведення дозвілля в бібліотеці мотивують лише 9 опитаних, видавнича продукція відділу — 11, мультимедійні презентації — 6, право вільно вибрати книги чи електронні носії інформації — 6, безплатний доступ до інтернету через WI-FI — 5, інша мета — (збирання релевантної інформації) — 1 (усього 76 варіантів відповідей) (рис. 1).



**Рис. 1.** Мотиви користувачів щодо використання інформаційних ресурсів та сервісів відділу літератури з мистецтва Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка

На запитання анкети «Книги якої тематики Вас цікавлять?» респонденти відповіли: «мистецтвознавча література й історія мистецтва» — 10 осіб, нотний матеріал, музичне мистецтво — 6, краєзнавче мистецтвознавство — 5, видання про театр, п'єси, сценарії — 5, образотворче мистецтво, живопис — 4, художня література — 4, декоративно-прикладне мистецтво, дизайн — 3, музеї, каталоги виставок — 2, альбоми музеїв — 2, балет, хореографія — 2, українські обряди та етнологія — 2 (рис. 2).



**Рис. 2.** Тематична структура інформаційних потреб користувачів відділу літератури з мистецтва Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка

У зв'язку з незадовільною економічною ситуацією в останні роки кількість надходжень періодичних видань суттєво зменшилася, тому на запитання «Чи звертаєтеся Ви за періодичними виданнями до відділу літератури з мистецтва?» більшість респондентів (20) зазначили, що не звертаються, 15 опитаних назвали журнали, якими часто користуються: «Артанія», «Кіно-Театр», «Мистецтво та освіта», «Музейний простір», «Музика», «Пам'ятки України», «Українська культура», «Український театр», «Ідеї вашого дома», «Искусство кино», «Красивые квартиры», «Музыкальная жизнь»; 15 опитаних не надали відповіді на це запитання.

Важливо, що на думку партнерів бібліотеки фонд відділу літератури з мистецтва укомплектований достатньо, оскільки на запитання «Яких видань у відділі немає, а вони б Вам знадобилися (вказіть назву)?» отримано лише дві відповіді: «Каталог-альманах III виставки Спілки праці українських образотворчих митців 1942 р.» (Львів, 1943), книга Г. Д. Робертса «Шантарам» (художня література).

Аналіз причин незадоволеного попиту дозволив з'ясувати, що користувачі не змогли отримати необхідні видання, тому що: книга була видана на руки іншому користувачеві — 11; відсутня у фонді — 10; інше — 3.

Серед відповідей на запитання анкети «Що можна зробити для поліпшення обслуговування читачів періодичними виданнями в бібліотеці?» (надавалося кілька варіантів відповідей) більшість респондентів обрала варіант «дозволити фотографування окремих статей» — 25; організувати постійну виставку цікавих публікацій — 18; видавати газети і журнали додому — 15; інше — 3.

Щодо одного з варіантів відповіді на це запитання — «видавати газети і журнали додому», то потрібно зауважити: акція «Крок до читача», проведена відділом літератури з мистецтва в серпні-вересні 2014 р., засвідчила, що послуга отримання додому архівних періодичних видань є популярною серед читачів.

Однією з умов успішного рекламування та просування продуктів і послуг сучасної бібліотеки є її видавнича продукція. За результатами соціологічної розвідки з'ясовано, чи потребують працівники закладів культури інформаційних видань ВЛМ ОУНБ ім. І. Франка: збірник інтерв'ю «Гості літературної-мистецької вітальні» постійно використовують у своїй професійній діяльності 13 респондентів; пам'ятки користувачеві до ювілеїв митців з різних жанрів мистецтва — 13; мультимедійні презентації — 11; інформаційні бюлетені «Мистецька палітра» — 9; «Музичний арсенал» — 4; буклети «Світлина робіт

митців» — 7; «Календар знаменних і пам'ятних дат визначних митців з різних жанрів мистецтва» — 2.

У результаті аналізу відповідей респондентів на запитання анкети «Чи хотіли би Ви отримувати послуги бібліотеки з індивідуального інформування?» долучено 15 нових абонентів індивідуального інформування з таких тем: нова література з мистецтвознавства (2); нові книги, збірки п'єс, статті про театр, масові видовища, народні гуляння, вірування, режисуру та режисерів, театральні новини (2); новинки нотних видань (2); нові надходження музичної тематики, музичне мистецтво (2); театр ляльок, телебачення, шоу-бізнес; новинки психологічної літератури, мистецьких презентацій; історія сакрального мистецтва Прикарпаття; сучасне мистецтво Прикарпаття; творчість художника Богдана Губалія; нова інформація про Ірину Шухевич, Омеляна і Ярослава Масляків, Володимира Ласовського. Двадцять респондентів хотіли б отримувати індивідуальну інформацію під час безпосереднього відвідування бібліотеки, шістьнадцять — через електронну пошту та соціальні мережі, двоє — по телефону.

Респонденти, — працівники закладів культури, — незважаючи на свою зайнятість, знаходять час відвідати масові заходи, які організовує бібліотека. Шестеро респондентів часто відвідують масові заходи, 29 — іноді, 11 — не відвідують, четверо вказали контакти для отримання анонсів бібліотечних заходів.

Серед названих у результаті анкетування пропозицій щодо напрямів поліпшення роботи відділу літератури з мистецтва можна виокремити такі: не зменшувати кількості передплачуваних періодичних видань; розширити репертуар музичної періодики; удосконалити комплектування фаховою мистецтвознавчою літературою; не зменшувати кількості видавничої продукції відділу; організувати творчі зустрічі з композиторами; влаштовувати перегляд кінофільмів; збільшити промоцію та співпрацю із закладами культури міста. Більшість респондентів (16) написали схвальні відгуки про роботу відділу, яку вони вважають активною і цікавою.

Підсумовуючи, зауважимо, що соціологічне дослідження дозволило: визначити пріоритетні напрями роботи відділу; виявити ступінь зацікавлення партнерів у корпоративній співпраці; проаналізувати ефективність видавничої продукції відділу; збільшити кількість абонентів індивідуального інформування (на 15 осіб); розширити коло абонентів для інформування про заходи, які відбуваються в бібліотеці (4); з'ясувати ставлення респондентів до роботи відділу та його



окремих інформаційних продуктів та послуг. Серед напрямів поліпшення роботи відділу визначено такі: збільшення репертуару періодичних видань; у процесі організації комплектування фонду — більша орієнтація на результати незадоволеного читацького попиту; під час планування випуску друкованої продукції відділу — урахування побажань користувачів; частіше проведення мистецьких музичних заходів та зустрічей з композиторами; перегляди кінофільмів; удосконалення та рекламування партнерських взаємин з працівниками закладів культури.

У 2015 р. відділ літератури з мистецтва Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка став учасником всеукраїнського дослідження «Читацькі запити на літературу з питань мистецтва та стан їх задоволення в бібліотеках України», яке здійснювала Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького спільно з Державним спеціалізованим видавництвом «Мистецтво» відповідно до плану роботи Міністерства культури України на 2015 р.

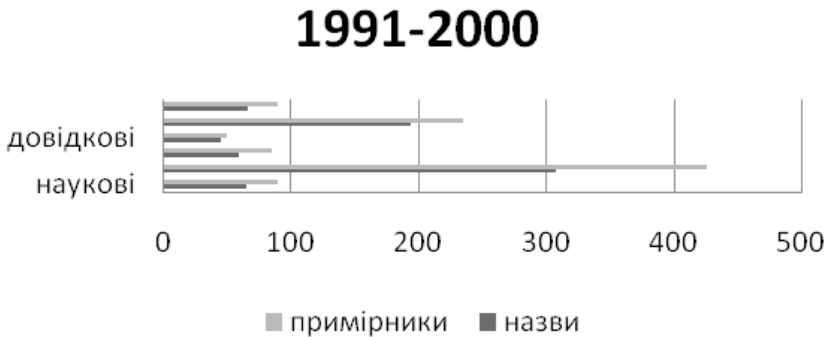
**Мета дослідження** — вивчення читацького попиту на літературу мистецтвознавчої тематики та стану його задоволення в публічних бібліотеках України. У процесі дослідження: визначено мотиви звернення користувачів до видань з питань мистецтва; виявлено види видань та теми, що найбільше затребувані користувачами; з'ясовано назви видань, найпопулярніших серед читачів; проаналізовано стан укомплектованості фонду розділу «Мистецтво. Мистецтвознавство» за хронологічними, типологічними та мовними ознаками.

**Об'єкт дослідження** — користувачі бібліотек, документний фонд розділу «Мистецтво. Мистецтвознавство». Предмет дослідження — читацькі запити на літературу з питань мистецтва, стан їх задоволення, стан фонду розділу «Мистецтво. Мистецтвознавство».

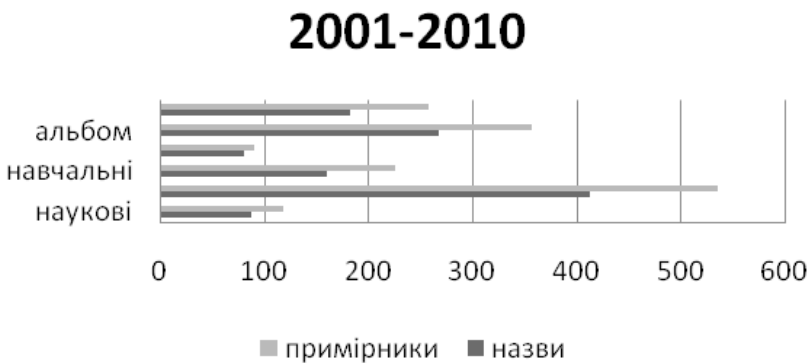
Учасниками дослідження були: Волинська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олени Пчілки; Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Івана Франка; Київська публічна бібліотека ім. Лесі Українки; Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. П. Котляревського; Харківська обласна універсальна наукова бібліотека; Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара; Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка.

Поставлені в дослідженні завдання виконані за допомогою анкетування та статистичного методу. Дослідження передбачало три етапи: на першому — розповсюджено й опрацьовано 150 анкет серед користувачів бібліотеки, котрі цікавляться літературою з питань мистецтва;

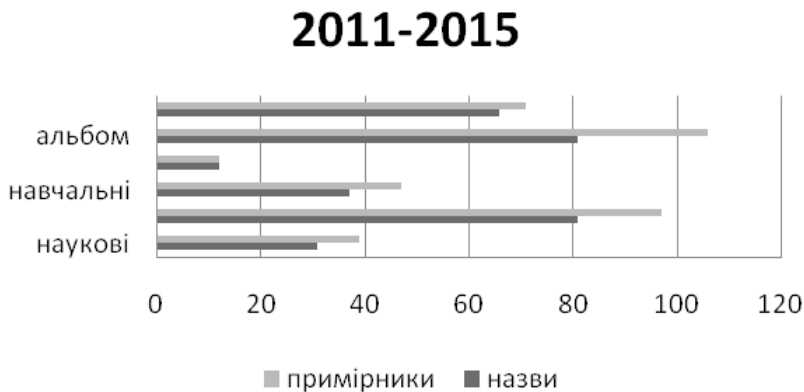
на другому етапі складено список видань з питань мистецтва, на які користувачам відмовили в період з 2013 по 2015 рр. Складаючи список видань, указували П. І. Б. автора, назви видання і видавництва, рік видання. На третьому етапі заповнювалася таблиця «Надходження документів з питань мистецтва до бібліотечного фонду». Для цього документи розділу «Мистецтво. Мистецтвознавство» переглядалися в ручному режимі (ДЕВІЗУ), і відомості про кожне видання вносилися до робочої таблиці. Узагальнені статистичні дані про фонд вносилися до сумарної таблиці. За результатами статистичного аналізу функціонування фонду літератури з мистецтва складено такі діаграми (рис. 3; 4; 5).



**Рис. 3.** Особливості типологічної структури нових надходжень до бібліотечного фонду відділу літератури з мистецтва ОУНБ ім. І. Франка в 1991–2000 рр.



**Рис. 4.** Особливості типологічної структури нових надходжень до бібліотечного фонду відділу літератури з мистецтва ОУНБ ім. І. Франка у 2001–2010 рр.



**Рис. 5.** Особливості типологічної структури нових надходжень до бібліотечного фонду відділу літератури з мистецтва ОУНБ ім. І. Франка у 2011–2015 рр.

**Висновки.** На сучасному етапі бібліотека має безліч можливостей і змінюється разом із суспільством загалом.

Нині розвиток масових комунікацій, розширення різноманітних форм дозволяють об'єктивно знижувати відвідуваність бібліотек. Можна стверджувати, що нові завдання бібліотек потребують змін в організації роботи, передусім, пов'язаних з комунікаційною репрезентацією інформаційних ресурсів з питань культури та мистецтва регіону. Дослідження тематико-типологічних особливостей інформаційних потреб користувачів фонду відділу мистецтва бібліотеками надає можливість розробляти й активно впроваджувати у свою діяльність численні інноваційні проекти, сприяє їх трансформації відповідно до вимог часу. Для повноцінної реалізації вищенаведеного одним з провідних напрямів діяльності сучасної бібліотеки повинен стати маркетинг, тобто вивчення раціональних способів комунікації між ринком (бібліотекою) і споживачем (читачем), систематична реклама своїх послуг, широка кооперація з культурно-мистецькими закладами й іншими організаціями регіону.

Подальші наукові розвідки будуть пов'язані з визначенням стратегій і завдань щодо формування культурно-мистецького середовища краю іншими ОУНБ України.

### Список використаних джерел

1. Гроза О. Д. Відповідність діяльності обласної наукової бібліотеки запитам сучасного читача : за підсумками анкетування користувачів у відділах обслуговування Чернівецької ОУНБ / О. Д. Гроза // Імідж сучасної бібліотеки : зб. ст. / НПУ. — Київ, 2001. — С. 86–91.

2. Башун О. Змістовно-мовні потреби читачів Донецької області: подаються результати соц. дослідж. б-к Донеччини та узагальнення щодо змістовно-мовних потреб користувачів / О. Башун, Н. Супрунець // Бібліотечний форум України : інформ. журн. — Донецьк, 2006. — № 1. — С. 22–28.
3. Богуш Т. Складові іміджу публічних бібліотек : [дослідження НПБУ] / Т. Богуш // Бібліотека і книга в контексті часу : зб. наук. ст. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 17-18 квіт. 2008 р. / НПБУ. — Київ, 2008. — С. 32–46.
4. Кисельова В. П. Зміни в організації краєзнавчого контенту на сайтах регіональних бібліотек у контексті рекомендацій наукових досліджень Національної історичної бібліотеки України / В. П. Кисельова, О. В. Михайлова, І. В. Чеховська // Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору : матеріали міжнар. наук. конф., м. Київ, 21-23 жовт. 2014 р. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2014. — С. 66–70.
5. Любаренко Л. Науково-дослідна робота Національної парламентської бібліотеки України (1969-2009): стан та тенденції / Л. Любаренко // Бібліотечна планета: наук.-виробн. журн. — 2010. — № 1. — С. 9–13.
6. Мастіпан О. Стан забезпечення сільського населення бібліотечним обслуговуванням (попередні висновки дослідження) / О. Мастіпан // Бібліотека і книга у контексті часу : зб. наук. ст. VII всеукр. наук.-практ. конф., 17-18 квітня 2013 р., НПБУ, м. Київ. — Київ, 2013. — С. 51–57.
7. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Підвищення ефективності інформаційної діяльності наукової бібліотеки / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України ; ред. кол.: О. С. Онищенко (гол.) [та ін.]. — Київ, 2013. — Вип. 38. — 413 с.
8. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вип. 40 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, АБУ. — Київ, 2014. — 428 с.
9. Новальська Т. В. Український читач у бібліотекознавчих дослідженнях (кінець XIX-початок XXI ст.) : монографія / Т. В. Новальська. — Київ, 2005. — 250 с.
10. Організація соціологічних досліджень у бібліотеках : метод. поради / Нац. парлам. б-ка України ; [уклад.: В. І. Студенкова, Ю. А. Зборовський]. — Київ : НПБУ, 1995. — 44 с.
11. Петрова Л. Наукове осмислення соціально-економічних перетворень сучасної бібліотеки / Л. Петрова // Вісник книжкової палати: наук.-практ. журн. — Київ, 2005. — №7. — С. 12–14.
12. Ракитянська В. Соціальні функції публічних бібліотек у період трансформації суспільства (за матеріалами досліджень бібліотек Східної України) / В. Ракитянська // Бібліотека і книга в контексті часу : зб. наук. ст. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 17-18 квіт. 2008 р. / НПБУ. — Київ, 2008. — С. 110–117.

13. Ручка А. Культурний капітал сучасного українського соціуму: стан та особливості реалізації / А. Ручка // Бібліотечна планета: наук.-виробн. журн. — 2010. — №3. — С. 22–25.
14. Савіна З. Публічна бібліотека як об'єкт наукових досліджень / З. Савіна // Бібліотека і книга у контексті часу : зб. наук. ст. VII всеукр. наук.-практ. конф., 17-18 квітня 2013 р., НПБУ, м. Київ. — Київ, 2013. — С. 88–94.
15. Соціологічні дослідження в бібліотеках : інформ.-аналіт. бюл. Вип. 46 / уклад.: Т. Швачка, Л. Любаренко ; наук. ред. З. Савіна ; М-во культури України, Нац. парлам. б-ка України. — Київ, 2015. — 36 с.
16. Соціологічні дослідження в бібліотеках : (методика організації та проведення) / уклад. І. Є. Луцьова ; Дніпропетров. обл. універс. наук. б-ка. — Дніпропетровськ, 2006. — 99 с.
17. Українське бібліотечне читачезнавство: етапи становлення та перспективи розвитку / Т. В. Новальська // Книгознавство та книжкова справа у соціокультурному просторі України: досягнення та перспективи, 29-30 квіт. 2010 р. : програма наук.-практ. конф./ Укр. акад. друкарства. — Львів, 2010. — С. 6.
18. Цуріна І. Проблеми адаптації бібліотечної статистики до діяльності сучасної публічної бібліотеки / І. Цуріна // Бібліотека і книга у контексті часу : зб. наук. ст. VII всеукр. наук.-практ. конф., 17-18 квіт. 2013 р., НПБУ, м. Київ. — Київ, 2013. — С. 105–110.

### References

1. Hroza O. D. Vidpovidnist diialnosti oblasnoi naukovoï biblioteki zapytam suchasnoho chytacha : za pidsumkami anketuvannia korystuvachiv u viddilakh obsluhovuvannia Chernivetskoï OUNB / O. D. Hroza // Imidzh suchasnoï biblioteki : zb. st. / NPBU. — Kyiv, 2001. — S. 86-91.
2. Bashun O. Zmistovno-movni potreby chytachiv Donetskoi oblasti: podaiutsia rezultaty sots. doslidzh. b-k Donnechyny ta uzahalennia schodo zmistovno-movnykh potreb korystuvachiv / O. Bashun, N. Suprunets // Bibliotechnyi forum Ukrainy : inform. zhurn. — Donetsk, 2006. — # 1. — S. 22-28.
3. Bohush T. Skladovi imidzhu publichnykh bibliotek : [doslidzhennia NPBU] / T. Bohush // Biblioteka i knyha v konteksti chasu : zb. nauk. st. II Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 17-18 kvitnia 2008 r. / NPBU. — Kyiv, 2008. — S. 32-46.
4. Kyselova V. P. Zminy v orhanizatsii kraieznavchoho kontentu na saitakh rehionalnykh bibliotek u konteksti rekomendatsii naukovykh doslidzhen Natsionalnoi istorychnoi biblioteki Ukrainy / V. P. Kyselova, O. V. Mykhailova, I. V. Chekhovska // Mistse i rol bibliotek u formuvanni natsionalnoho informatsiinoho prostoru : materialy Mizhnar. nauk. konf., m. Kyiv, 21-23 zhovt. 2014 r. / NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. — Kyiv, 2014. — S. 66–70.
5. Liubarenko L. Naukovo-doslidna robota Natsionalnoi parlamentskoï biblioteki Ukrainy (1969-2009): stan ta tendentsii / L. Liubarenko // Biblioteczna planeta: nauk.-vyrobn. zhurn. — 2010. — # 1. — S. 9-13.

6. Mastipan O. Stan zabezpechennia silskoho naselennia bibliotechnym obsluhovuvanniam (popередni vysnovky doslidzhennia) / O. Mastipan // Biblioteka i knyha u konteksti chasu : zb. nauk. st. VII Vseukr. nauk.-prakt. konf., 17-18 kvitnia 2013 r., NPBU, m. Kyiv. — Kyiv, 2013. — S. 51-57.
7. Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. Pidvyschennia efektyvnosti informatsiinoi diialnosti naukovoï biblioteki / NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, Asots. b-k Ukrainy ; red. kol.: O. S. Onyschenko (hol.) [ta in.]. — Kyiv, 2013. — Vyp.38. — 413 s.
8. Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. Vyp. 40 / NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, ABU. — Kyiv, 2014. — 428 s.
9. Novalska T. V. Ukrainskyi chytach u bibliotekoznavchykh doslidzhenniakh (kinets XIX-pochatok XXI st.) : monohrafiia / T. V. Novalska. — Kyiv, 2005. — 250 s.
10. Orhanizatsiia sotsiolohichnykh doslidzhen u bibliotekakh : metod. porady / Nats. parlam. b-ka Ukrainy ; [uklad.: V. I. Studenkova, Yu. A. Zborovskyyi]. — Kyiv : NPBU, 1995. — 44 s.
11. Petrova L. Naukove osmyslennia sotsialno-ekonomichnykh peretvoren suchasnoi biblioteki / L. Petrova // Visnyk knyzhkovoi palaty: nauk.-prakt. zhurn. — Kyiv, 2005. — # 7. — S. 12-14.
12. Rakytianska V. Sotsialni funksiï publichnykh bibliotek u period transformatsii suspilstva (za materialamy doslidzhen bibliotek Skhidnoi Ukrainy) / V. Rakytianska // Biblioteka i knyha v konteksti chasu : zb. nauk. st. II Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 17-18 kvitnia 2008 r. / NPBU. — Kyiv, 2008. — S. 110-117.
13. Ruchka A. Kulturnyi kapital suchasnoho ukrainskoho sotsiumu: stan ta osoblyvosti realizatsii / A. Ruchka // Bibliotekna planeta: nauk.-vyrobn. zhurn. — 2010. — # 3. — S. 22-25.
14. Savina Z. Publichna biblioteka yak ob'iekt naukovykh doslidzhen / Z. Savina // Biblioteka i knyha u konteksti chasu : zb. nauk. st. VII Vseukr. nauk.-prakt. konf., 17-18 kvitnia 2013 r., NPBU, m. Kyiv. — Kyiv, 2013. — S. 88-94.
15. Sotsiolohichni doslidzhennia v bibliotekakh : inform.-analit. biul. Vyp. 46 / uklad.: T. Shvachka, L. Liubarenko ; nauk. red. Z. Savina ; M-vo kultury Ukrainy, Nats. parlam. b-ka Ukrainy. — Kyiv, 2015. — 36 s.
16. Sotsiolohichni doslidzhennia v bibliotekakh : (metodyka orhanizatsii ta provedennia) / uklad. I. Ye. Lunova ; Dnipropetrov. obl. univers. nauk. b-ka. — Dnipropetrovsk, 2006. — 99 s.
17. Ukrainske bibliotekne chytacheznavstvo: etapy stanovlennia ta perspektyvy rozvytku / T. V. Novalska // Prohrama nauk.-prakt. konf. Knyhoznavstvo ta knyzhkova sprava u sotsiokulturnomu prostori Ukrainy: dosiahnennia ta perspektyvy, 29-30 kvit. 2010 r. / Ukr. akad. drukarstva. — Lviv, 2010. — S.6.
18. Tsurina I. Problemy adaptatsii biblioteknoi statystyky do diialnosti suchasnoi publichnoi biblioteki / I. Tsurina // Biblioteka i knyha u konteksti chasu : zb. nauk. st. VII Vseukr. nauk.-prakt. konf., 17-18 kvitnia 2013 r., NPBU, m. Kyiv. — Kyiv, 2013. — S. 105-110.

■ UDC 023(477.86); 351.852

**Prystai H. I.**, Head of the Department of Art Literature, Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko, external doctoral candidate, Kyiv National University of Culture and Arts, Ivano-Frankivsk

### **LIBRARY IN SHAPING THE CULTURAL AND ARTISTIC ENVIRONMENT OF THE REGION: THE RESULTS OF SOCIOLOGICAL STUDIES**

This paper reports on research into the library environment of the 21st century as the key area of the proper organization of cultural and artistic processes. It is especially important to perform a thorough «restoration» of the integral image of the cultural and artistic environment, the comparison and critical assessment of all its components, as well as the regaining of the lost and the awareness of the deposited strains, the identification of the critical trends and prospects.

**Research methodology.** The questionnaire survey was conducted and the statistical method was used.

**Results.** It is shown that the important means of establishing feedback with the readers of the region are sociological studies aimed at the testing of their motivation and information needs, improving the quality of library collection and information services. The article provides the case studies and examples conducted by the Department of Art Literature of the Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko during 2014-2015. Concrete recommendations on improving the communication representation of the information resources on culture and arts of the region by the library are given.

**Novelty.** The paper is the first attempt for substantiating the necessity of a thorough research into the satisfaction level of information services of the readers at the Department of Art Literature of the Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko.

**The practical significance.** The ideas and suggestions expressed during the interviews have been recorded both electronically and in a handwritten format. Their analysis has led to the conclusions on the quality of the fund equipment, the efficiency of the Department, e.g. the initiated events, art projects, as well as the usefulness of its electronic and printed publications. The empirical basis for the generalization of the research results produces the copies of the respondents' reviews, who have agreed to their publication.

**Key words:** staff of cultural institutions, Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library named after Ivan Franko, Department of Art Literature, sociological research, research methods, questionnaires.

*Надійшла до редколегії 01.02.2016 р.*